

La Casa de la Barceloneta

Memòria viva d'un barri

El barri de la Barceloneta neix a partir del projecte que fa l'enginyer militar Juan Martín Cermeño l'any 1749 per iniciativa del capità general Jaime Miguel de Guzmán-Dávalos, marquès de la Mina. En el projecte original, la majoria de les cases del barri tenien dues plantes i façanes a dos carrers paral·lels, de manera que rebien llum natural pels dos costats i es podien ventilar fàcilment. A més, també hi havia les cases dels extrems de les illes que tenien tres façanes.

La Casa de la Barceloneta és un valuós exemple de com era l'arquitectura de les cases originals del barri. Construïda entre 1760 i 1761, és una de les poques cases que encara manté la volumetria original -planta baixa i pis- i l'única d'aquestes amb tres façanes. A més, la Casa de la Barceloneta també és interessant perquè la seva història és un clar reflex de l'evolució del barri i els seus habitants.

L'estructura de les cases originals està conformada per les façanes com murs portants, bigues de fusta en el sostre entre planta baixa i pis i encavallades de fusta per sostenir la coberta de teules.

Exteriorment, els elements arquitectònics més característics són, en planta baixa, la porta central i les dues finestres laterals i, al pis superior, el balcó central amb una finestra a cada banda. La porta i les finestres tenen una llinda superior en forma d'arc i una clau de l'arc amb decoracions vegetals (1). En canvi, la llinda del balcó és horitzontal, però a sobre hi té un gran frontó triangular (2) integrat en una cornisa horitzontal (3) que emfasitza el límit superior de les façanes. També destaquen les pedres de les cantonades que tenen gravats l'any de construcció de la casa i els números de parcel·la i d'illa (4).

La Casa de la Barceloneta, a diferència de moltes altres cases, ha conservat tots els elements originals de façana.

Des de la primera meitat del XIX, la pressió demogràfica al barri fa que els propietaris de cases vegin una oportunitat de negoci en el fet de subdividir els edificis en habitatges més petits (*mitges cases* i *quarts de casa*) i en fer-hi remunes per poder llogar o vendre més pisos. Així, al llarg dels anys la immensa majoria de cases de la Barceloneta es subdivideixen i creixen fins a assolir, en molts casos, 5 o 6 plantes d'alçada.

El 1858 el barri deixa d'estar sota jurisdicció militar i passa a dependre de l'Ajuntament. I és el consistori municipal qui, a partir d'aquell any, autoritza la partició de les cases existents en dos i en quatre, tot i que molts propietaris ja ho havien començat a fer anys enrere.

No obstant això, el que sí que s'havia autoritzat ja des de 1837, quan el barri no arribava als 10.000 habitants, era afegir un pis més (és a dir, una 3a planta) a les cases originals.

Justament arran d'aquesta mesura i veient que el barri no millora, el 1841 el veïnat amenaça de crear un municipi independent si els diners recaptats amb la concessió de permisos per elevar els edificis no es fan servir per millorar els carrers.

Amb el desenvolupament industrial, la pressió demogràfica continua i el 1868, quan el barri ja té uns 15.000 veïns i veïnes, el consistori municipal permet afegir una 4a planta,

...i el 1872 s'autoritza fer remunes fins a la 5a planta.

Encara l'any 1932, amb uns 32.000 habitants, es permet sumar una 6a planta.

El 1960 la Barceloneta assolí el seu pic demogràfic amb 35.373 habitants. A partir d'aquí, la densitat de població comença a baixar.

Aquest barri és l'Ostia!!!

Que ens podeu ajudar a reparar les xarxes?

Has vist que hem dividit la casa?

Sí. Ara teniu un negoci a sota, oi?

Al barri, o fem pinya o ningú no ens farà cas!

Els obrers hem de reivindicar els nostres drets!!!

Amb tantes remunes cada vegada hi ha menys sol al carrer!

El barri està ple com un ou!

What's this flag?

RESPECT

RESPECT

El barri de la Barceloneta s'aixeca sobre sediments formats al nord de la primera escullera del port, construïda al segle XVI. Després de la Guerra de Successió, el govern borbònic enderroca part de la Ribera per construir la Ciutadella, i molts veïns es traslladen a la petita península entre la platja i el port, on apareixen barraques. Entre el primer projecte de 1718 i el definitiu de 1749, la població gairebé es duplica.

El projecte de la Barceloneta, es compon d'una retícula d'illes de 84 m de llarg per 8,4 m d'ample (proporció 10 a 1), i cada illa es divideix en dues cases unifamiliars adossades de dues plantes. Els carrers que les separen tenen 7,5 metres d'amplada entre façanes, i 9,3 metres entre testers, pe tanç, és un barri ben il·luminat i airejat. L'orientació nord-sud dels carrers i les illes, en el seu sentit llarg, respon a la voluntat militar de controlar, des de la Ciutatella, tot allò que succeïx als carrers del barri i a la necessitat d'entrar-hi ràpidament en cas de revoltes. El projecte també preveu dues grans places, dues casernes, una illa de cases d'ús no residencial –amb magatzems de sal i vi- i la casa del rei

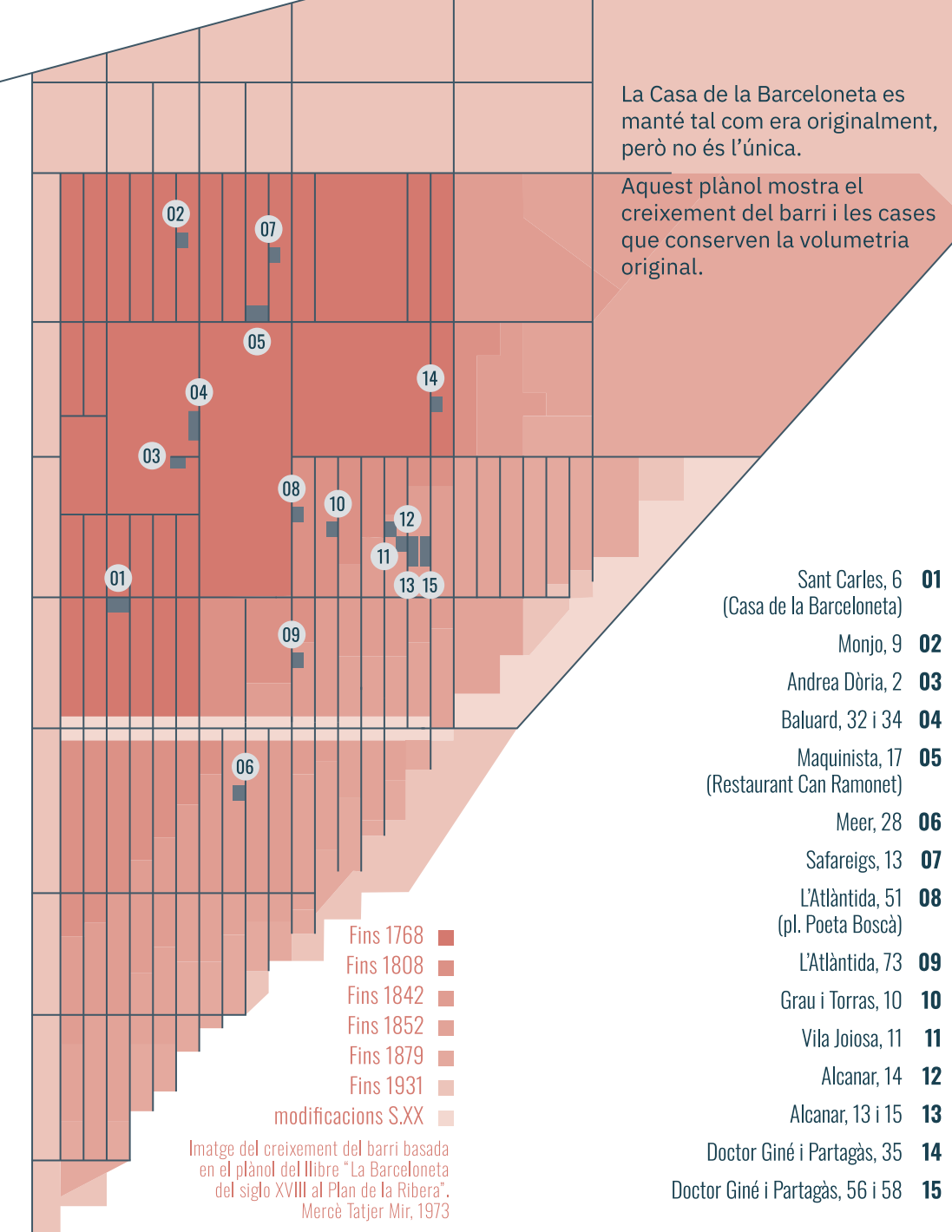
La primera pedra de la Barceloneta es col·loca el febrer de 1753 i en pocs anys s'acaba la construcció prevista. L'arribada constant de gent atreta pel port i la indústria fa que el barri creixi amb noves illes seguint el mateix traçat inicial. Davant la falta d'habitatge, les cases es divideixen en *mitges cases* i *quarts de casa* i s'hi

aisequen remunes que transformen de tot l'aspecte i la densitat del barri.

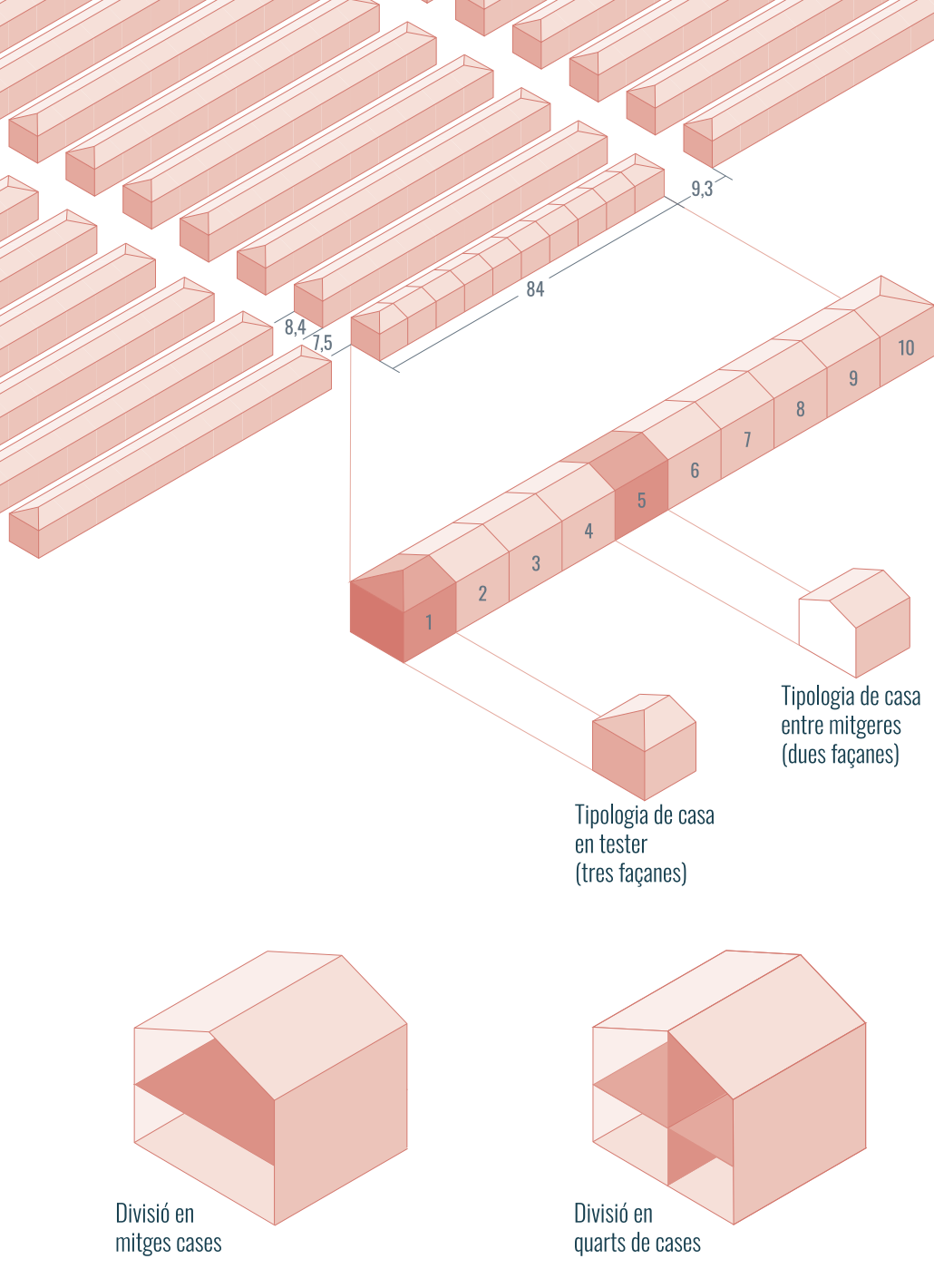
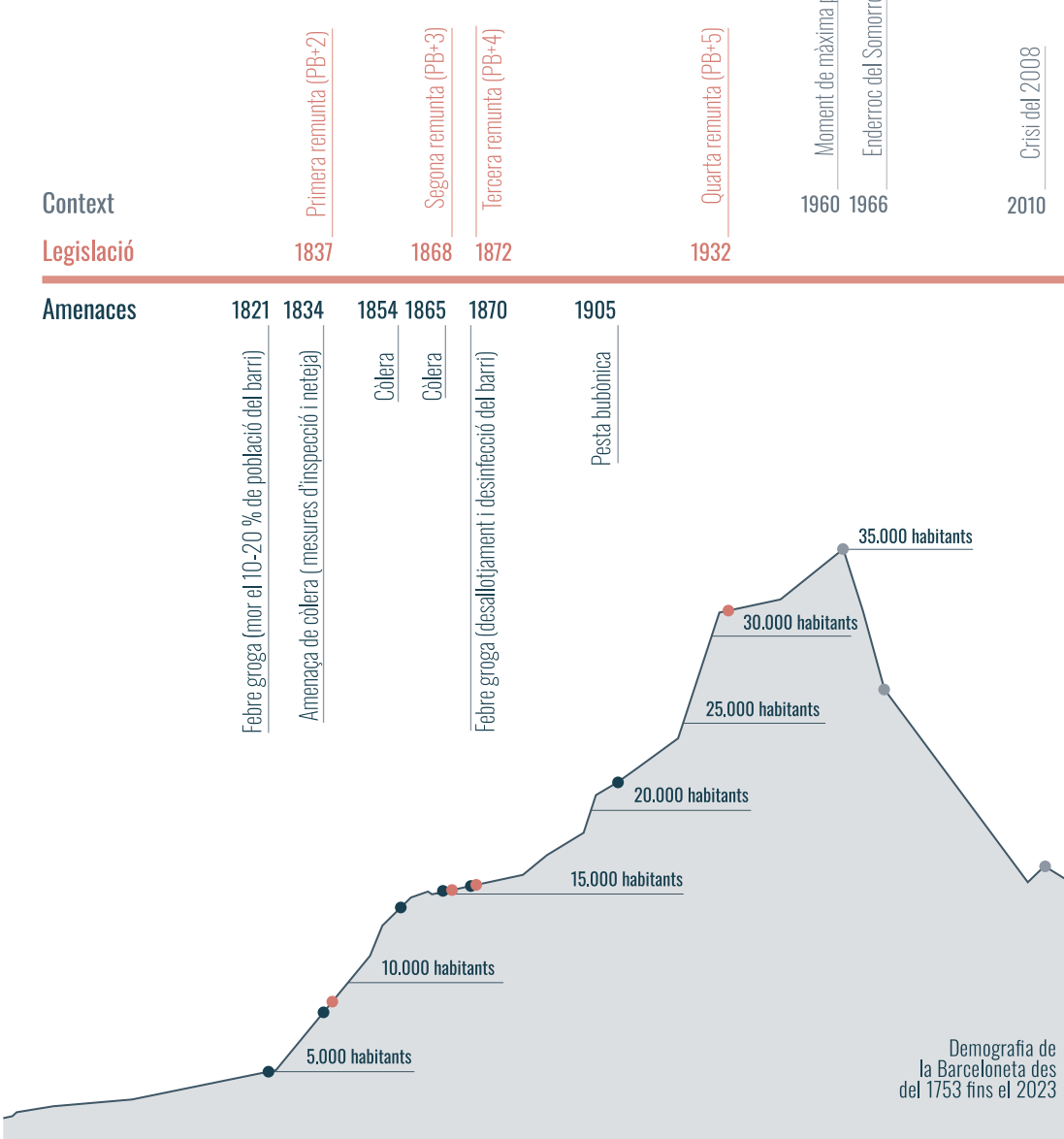
Durant el segle XIX i inicis del XX, la Barceloneta es percep de dues maneres oposades: d'una banda, com un barri viu i ple de personalitat; de l'altra, com un espai problemàtic associat al contraban, la prostitució i les tavernes. Arran d'això, el 1871 es posen en marxa mesures higienistes, amb una brigada d'escombraires, sancions per incompliments municipals i una comissió de veïns i autoritats que inspecciona les condicions dels habitatges.

També a finals del segle XIX, la Barceloneta viu canvis que l'afecten negativament. L'eliminació dels aranzels, el 1868, i l'adopció del vapor redueixen les activitats vinculades a la vela. Alhora, les reformes del port i la desaparició de la Muralla de Mar fa que el barri perdi l'exclusivitat portuària, en favor de Ciutat Vella, i bona part de la població pesquera. Finalment, amb la consolidació de l'Eixample, les classes benestants marxen, i la Barceloneta pateix una homogeneïtzació social a la baixa i esdevé en un barri principalment obrer i industrial, allunyat del seu origen marítim.

Amb l'arribada del turisme vinculat al mar a mitjan segle XX, la Barceloneta desenvolupa un nou perfil econòmic i social, vinculat principalment a l'hostaleria i els serveis turístics. Així, el barri de la Barceloneta experimenta actualment els problemes de la gentrificació, amb la pujada dels preus de lloguer i la convivència perpètua amb turistes.

Tot i les diferents epidèmies, l'augment de la població a la Barceloneta és constant fins als anys 1960, quan el nombre d'habitants comença a decreixer.

La Casa de la Barceloneta va ser propietat de la família Coll des de la seva construcció fins al 1997, amb un parèntesi de 70 anys (1783-1853).

Família Coll: propietaris i evolució històrica

Joan Coll Montells ∞ Magdalena Nualart
Esparter

Sebastià Coll i Nualart ∞ Maria Quimesó
Esparter

Joan Coll Quimesó ∞ Manuela Montells i Barriga
Esparter

Joan Coll i Montells ∞ Maria de la O Pujol i Solano
Esparter, comerciant, regidor i tinent d'alcalde

Joan Coll i Pujol
Advocat, alcalde de Barcelona, diputat i senador

Ramon Coll i Pujol ∞ Elisa Vergés i Crous
Doctor

Dolors Coll i Vergés ∞ Joan Baptista de Ros i de Dalmases
Maria Coll i Vergés
Mercè Coll i Vergés

La família Coll ven la casa a empreses d'inversió

Però la història de la Casa de la Barceloneta també és interessant perquè mostra l'evolució de l'activitat i dels negocis del barri.

Altres propietaris, residents i usos comercial

Francesc Viñals
Llogater de la casa

1783 Andreu Sust adquireix la casa
Taller de mestre d'aixa

1801 Joan Nadal i Ferrater
Comerç de vins

1848 Antoni Domènech
Botiga de queviure.

1864 **Francisco Fortuny**
Fàbrica de xocolata

1874 Sebastiana Fortuny
Ofereix provisions per a vaixells
i comestibles a la fàbrica de xocolata

1925 Família Francolí
Botiga de queviure

Pere Francolí (fill)
Viu de lloguer al pis superior
i posteriorment continua el negoci de queviure

Restaurant El Porrón (Casa del porrón)

2009 L'Ajuntament de Barcelona adquireix la casa

2012 S'inaugura la Casa de la Barceloneta 176

